

Zbrodnia i kara

Refleksje o przeszłości,
teraźniejszości i przyszłości
prawa karnego

Księga upamiętniająca
Profesora Jarosława Warylewskiego

redakcja
Wojciech Zalewski
Jacek Potulski
Tomasz Snarski

Zbrodnia i kara

Refleksje o przeszłości,
teraźniejszości i przyszłości prawa
karnego

Profesor Jarosław Warylewski
1959–2020

Zbrodnia i kara

Refleksje o przeszłości,
teraźniejszości i przyszłości prawa
karnego

Księga upamiętniająca
Profesora Jarosława Warylewskiego

redakcja
Wojciech Zalewski
Jacek Potulski
Tomasz Snarski

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

Gdańsk 2022

Recenzenci

prof. dr hab. Marek Mozgawa

prof. dr hab. Mirosława Melezini

Redakcja, skład i łamanie

Violet Design

Projekt okładki i stron tytułowych

Studio Spectro

Publikacja sfinansowana ze środków Wydziału Prawa i Administracji
Uniwersytetu Gdańskiego

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISBN 978-83-8206-464-3

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

<i>Wojciech Zalewski, Jacek Potulski, Tomasz Snarski</i> Słowo wstępne	11
<i>Andrzej Lewna</i> Profesor Jarosław Warylewski	13
Wykaz dorobku naukowego prof. zw. Jarosława Warylewskiego (po uzyskaniu stopnia naukowego doktora w listopadzie 1997 r.)	19

Rozdział pierwszy

Wstęp do prawa karnego i nauka o przestępstwie

<i>Janusz Bojarski</i> Czynności medyczne jako kontratyp ustawowy	35
<i>Wojciech Cieślak</i> Cele i funkcje prawa karnego w ujęciu Profesora Jarosława Warylewskiego	47
<i>Radosław Giętkowski</i> Propozycja systemowej dekryminalizacji w odniesieniu do polskiego Kodeksu karnego	52
<i>Stanisław Hoc</i> Profesor Witold Świda – uczeń Profesora Bronisława Wróblewskiego. Refleksje osobiste	62
<i>Elżbieta Hryniewicz-Lach</i> Zasada <i>ultima ratio</i> we współczesnym prawie karnym – szkic zagadnienia	77
<i>Violetta Konarska-Wrzosek</i> Kontratyp wychowawczego oddziaływania na małoletnich (w tym ich karcenia) – kwestia podstaw prawnych, przedmiotowego zakresu i podmiotowego upoważnienia do korzystania z tego prawa	88

Rafał Kubiak

Uświadomienie zgody na zabieg medyczny – warunek czy istota zgody? 99

Jarosław Majewski

Pozbawienie życia nieposłusznego lub opornego żołnierza w sytuacji ostatecznej potrzeby (art. 319 Kodeksu karnego) 116

Olga Sitarz

Czy naruszenie/narażenie wyłącznie własnego dobra może być przesłanką kryminalizacji? 127

Tomasz Snarski

Tryptyk na rzecz kontratypów pozaustawowych w polskim prawie karnym. Profesorowi Jarosławowi Warylewskiemu *in memoriam* 141

Wojciech Zalewski

Zgoda pokrzywdzonego. O postulacie kodyfikacji kontratypu 152

Rozdział drugi

Nauka o środkach reakcji karnej

Zdzisław Brodecki

Kara w epoce sztucznej inteligencji 175

Andrzej Draguła

O naturze kary boskiej 198

Jolanta Jakubowska-Hara

Efektywne wykorzystanie alternatyw kary pozbawienia wolności – problem wciąż aktualny 212

Tomasz Kanty

Strefowa teoria czasu Ludwika Bielawskiego a ustawowe zagrożenie i sądowy wymiar kary pozbawienia wolności 224

Czesław P. Kłak

Kara pozbawienia wolności a postępowanie nakazowe. Uwagi o orzekaniu kary pozbawienia wolności pod nieobecność oskarżonego 239

Anna Podolska, Tomasz Tadeusz Koncewicz

Resocjalizacja jako przesłanka wykonania europejskiego nakazu aresztowania 250

<i>Barbara Stańdo-Kawecka</i>	
Problemy spójności prawa karnego – uwagi na tle kodyfikacji prawa karnego wykonawczego	269
<i>Krzysztof Stasiak</i>	
Stosowanie zasady prymatu kar wolnościowych przez polskie sądy	285
<i>Piotr Stępnia</i>	
Opresyjność i humanitaryzm. Paradoksy współczesnego więzienia	297

Rozdział trzeci

Wokół zagadnień kryminalizacji i wykładni przestępstw

<i>Małgorzata Balwicka-Szczyrba, Łukasz Balwicki</i>	
O zakazie udostępniania wyrobów nikotynowych osobom do lat 18 oraz karaniu za jego naruszenie	319
<i>Janina Błachut</i>	
Przestępczość seksualna w fazie ścigania	330
<i>Magdalena Błaszczuk</i>	
Kilka refleksji na temat „psucia” prawa na kanwie art. 54 i 65a Kodeksu wykroczeń	342
<i>Magdalena Budyn-Kulik</i>	
Odpowiedzialność za popełnienie czynu karalnego z art. 200 Kodeksu karnego po ukończeniu przez nieletniego 18 lat	353
<i>Joanna Długosz-Józwiak</i>	
Karnoprawny zakaz obrotu sfałszowanymi produktami leczniczymi z perspektywy wymogu określoności	366
<i>Kamil Frąckowiak</i>	
O problemach z granicami kryminalizacji przestępstwa groomingu z art. 200a Kodeksu karnego	378
<i>Anna Golonka</i>	
Przestępstwo określone w art. 198 Kodeksu karnego w świetle projektu nowelizacji z dnia 8 marca 2021 r.	391
<i>Katarzyna Jakubczak-Fopke</i>	
Zaufanie w ujęciu art. 199 § 3 Kodeksu karnego wobec psychologicznych i socjologicznych definicji zaufania	404

<i>Jolanta Jabłońska-Bonca, Małgorzata Skórzewska-Amberg</i> Wpływ wadliwej legislacji na skuteczność prawa na przykładzie przepisów Kodeksu karnego dotyczących seksualnego wykorzystywania dzieci	414
<i>Justyna Jurewicz</i> Handel ludźmi w ujęciu konwencji dotyczących niewolnictwa	426
<i>Monika Kotowska, Marta Romańczuk-Grącka</i> Przestępczość okołoprostytucyjna jako obszar zainteresowania zorganizowanych grup przestępczych	438
<i>Radosław Krajewski</i> Prawnokarne aspekty pocałunku	453
<i>Witold Kulesza, Jan Kulesza</i> Przedawnienie jest niesprawiedliwe	465
<i>Jerzy Lachowski</i> Przestępstwo z art. 233 § 1a Kodeksu karnego a zasada <i>nemo se ipse accusare tenetur</i>	485
<i>Andrzej Lewna</i> Problematyka normatywnego znamienia treści pornograficznych w strukturze art. 202 Kodeksu karnego w kontekście działalności artystycznej	497
<i>Agnieszka Liszewska</i> Typizacja groomingu jako formy stadialnej przestępstwa	509
<i>Mikołaj Matecki</i> Grooming: zagadnienia podstawowe na tle poglądów Profesora Jarosława Warylewskiego	519
<i>Aneta Michalska-Warias</i> Aktualne problemy wykładni art. 197 Kodeksu karnego	527
<i>Mariusz Nawrocki</i> Przestępstwo zgwałcenia wspólnego jako forma współdziałania <i>sui generis</i>	540
<i>Paweł Petasz</i> Karnoprawna regulacja kazirodztwa w Polsce	555
<i>Monika Płatek</i> Wokół trybu ścigania przestępstwa zgwałcenia	568

<i>Jacek Potulski</i>	
Ewolucja odpowiedzialności karnej za organizację tzw. turystyki aborcyjnej	580
<i>Jakub Stelina</i>	
Przepisy karne w projekcie Kodeksu zbiorowego prawa pracy	589
<i>Paweł Sut</i>	
Kilka (krytycznych) uwag o konserwatywnych dyskursach doktryny oraz orzecznictwa dotyczących przestępstw seksualnych	602
<i>Szymon Tarapata</i>	
Prowadzenie klubów ze striptizem w perspektywie znamion przestępstw stypizowanych w art. 204 Kodeksu karnego	612
<i>Igor Zgoliński</i>	
Przedawnienie karalności czynów stanowiących lekarskie przewinienia zawodowe	622

Rozdział czwarty

Varia

<i>Monika Adamczak-Retecka</i>	
Pierwsza (taka) sprawa klimatyczna przed Trybunałem Sprawiedliwości Unii Europejskiej	637
<i>Maciej Barczewski</i>	
Ochrona producentów fonogramów w traktatach o powszechnym zasięgu obowiązywania	648
<i>Tomasz Bąkowski</i>	
Regulacja karnoprawna z perspektywy administracyjnego prawa materialnego ze szczególnym uwzględnieniem instytucji administracyjnych kar pieniężnych	658
<i>Mariusz Bogusz</i>	
O konstrukcji tajemnicy adwokackiej (między rygoryzmem a relatywizacją)	667
<i>Eugeniusz Bojanowski</i>	
Z pogranicza prawa administracyjnego i prawa karnego (rzecz o karach)	679
Wojciech Dadak	
Koncepcja <i>homo oeconomicus</i> a konformistyczna i dewiacyjna aktywność jednostek oraz podmiotów zbiorowych w obrocie gospodarczym	686

Michał Gałędek

O planach nałożenia surowych kar na urzędników i skutecznego egzekwowania odpowiedzialności w Królestwie Polskim – rozważania na kanwie projektu Komitetu Cywilnego Reformy z 1815 r. 698

Anna Jurkowska-Zeidler, Kamil Zeidler

Zbrodnia i sztuka: niezwykła historia Artemisii Gentileschi 710

Marek Kulik

Czyn uchybiający godności zawodu nauczyciela akademickiego jako podstawa odpowiedzialności dyscyplinarnej – zagadnienia wybrane 720

Irena Rzeplińska

Śmierć prawa do azylu 732

Sebastian Sykuna

Umiar i takt w pracy prawnika 741

Andrzej Szmyt

Splendor Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. *Honoris causa* 1970–2020 750

Piotr Uziębło

Propozycje projektu ustawy o sądach pokoju z perspektywy jej zgodności z konstytucyjnymi gwarancjami niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej oraz konstytucyjnymi zasadami prawa procesowego 769

Jacek Wiewiorowski

Darwin meets the Emperor? Refleksje na temat kilku konstytucji Konstantyna Wielkiego 780

Jerzy Zajadło

Legendarne orzeczenie Lorda Mansfield: *Somerset v. Stewart* (1772) 797

Małgorzata Maria Żoźna

Z wariografem w poszukiwaniu śladów zdrady i zaburzeń preferencji seksualnej 808

Tabula ad honorem et memoriam 817

Słowo wstępne

Niniejsza Księga powstała w celu upamiętnienia osoby i dorobku naukowego Profesora Jarosława Warylewskiego, wieloletniego kierownika Katedry Prawa Karnego Materialnego i Kryminologii na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego (2001–2020), dziekana Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego (2004–2012), wychowawcy pokoleń polskich karnistów.

Profesor Warylewski zmarł 1 listopada 2020 r., nie doczekawszy niestety jubileuszu, który mógłby być przyczynkiem do tradycyjnego wydania okolicznościowej Księgi. Niemniej, w roku 2022 r. przypada 25. rocznica uzyskania przez Profesora Warylewskiego stopnia doktora nauk prawnych (data uzyskania: 17 listopada 1997 r.) oraz 20. rocznica uzyskania stopnia doktora habilitowanego nauk prawnych (data uzyskania: 6 maja 2002 r.). Ufamy, że przywołane rocznice z powodzeniem uzasadniają wydanie Księgi o charakterze upamiętniającym, niejako zastępującym publikację, której wydania nie było nam dane wspólnie z Profesorem przeżyć i celebrować.

Jako redaktorzy chcieliśmy stworzyć publikację naukową, która treściowo będzie nawiązywać do dorobku Profesora, nie tylko podkreślając jego znaczenie, ale i twórczo go rozwijając. W ten sposób, poprzez obecność poglądów Profesora, pozostaje on wciąż z nami, a jego naukowa spuścizna może zainspirować następne pokolenia. Tworząc koncepcję Księgi, kierowaliśmy się zatem w pierwszej kolejności dorobkiem naukowym Profesora. W swojej pracy naukowej, w ponad 150 publikacjach naukowych ze szczególną uwagą odnosił się On do najistotniejszych zagadnień prawa karnego materialnego, nie stronił od zagadnień filozoficznoprawnych. Warto przywołać chociażby tematykę odnoszącą się do pojęcia wolności jednostki w prawie karnym, poruszaną najpierw w zakresie swobody decydowania w ramach kontratypu zgody pokrzywdzonego (tematyka rozprawy doktorskiej) czy następnie odnośnie do problematyki przestępstw seksualnych (tematyka habilitacji). Godzi się też odnotować, że w późniejszym okresie Profesor Warylewski podjął szerokie badania nad pojęciem i funkcją kary, które zaowocowały uzyskaniem tytułu naukowego profesora. Co ciekawe, badania nad problematyką kary kryminalnej w aspekcie filozoficznym i historycznym poprzedzające uzyskanie tytułu naukowego profesora stanowiły jednocześnie swoisty powrót do naukowych początków – pracę

magisterską pod kierunkiem prof. dr. Mariana Cieślaka Profesor Warylewski bronił z tematyki kary w twórczości Fiodora Dostojewskiego.

Perspektywa Profesora Jarosława Warylewskiego – spojrzenia na świat nauki w sposób kompleksowy i wieloaspektowy, łączący prawo karne materialne z zagadnieniami procesowymi, socjologią i religią, skłoniła nas, jako redaktorów Księgi, także do wyjścia w jej treści poza materialne prawo karne rozumiane w sensie ścisłym. Wśród Auterek i Autorów niniejszego opracowania mamy nie tylko wybitnych przedstawicieli nauki, ale zarazem przyjaciół, znajomych, współpracowników i uczniów Profesora. Chcieliśmy, aby z jednej strony niniejsza Księga była ogólnopolskim głosem nauki, z drugiej – zależało nam, aby wśród Auterek i Autorów były osoby, które od lat znały Profesora Jarosława Warylewskiego i pracowały z nim.

Jako redaktorzy Księgi postanowiliśmy podzielić ją na kilka wyraźnych części. Otwiera ją wspomnienie osoby Profesora Jarosława Warylewskiego oraz lista jego dorobku naukowego. Następnie mamy cztery rozdziały, których tytuły: „Wstęp do prawa karnego i nauka o przestępstwie”, „Nauka o środkach reakcji karnej” „Wokół zagadnień kryminalizacji i wykładni przestępstw” oraz „Varia”, mają znaczenie systematyzujące, ale też rodzajowo nawiązują do badań naukowych Profesora.

Jak widać, przede wszystkim mamy tutaj do czynienia z opracowaniem z zakresu prawa karnego materialnego, które jednak wielokrotnie granicę tej dyscypliny przekracza. Znaczna część zawartych w Księdze publikacji niesie w sobie jednoznaczne nawiązanie treściowe do badań naukowych Profesora Jarosława Warylewskiego. Stąd też mamy szereg odwołań do zagadnienia kontratypizacji, sensu penalizacji zachowań ludzkich oraz – co chyba najważniejsze – celów prawa karnego. Szereg artykułów odnosi się także do ostatnich zainteresowań naukowych Profesora Jarosława Warylewskiego – problematyki kary, jej uzasadnienia, natury, sposobu orzekania. Kolejną część opracowań przygotowano jako dogłębną analizę poszczególnych typów czynów zabronionych – ze szczególnym uwzględnieniem przestępczości seksualnej. Wreszcie końcowe *varia* to rozważania z pogranicza prawa karnego i innych dyscyplin prawa – nauki prawa dyscyplinarnego, administracyjnego, historii prawa czy prawa konstytucyjnego.

Oddajemy w ręce Czytelniczek i Czytelników dzieło pełne naukowej pasji, łączące w sobie rozważania prawne, historyczne, teologiczne i socjologiczne. Opracowanie, którego głównym celem było wspomnienie Profesora, a jednocześnie będące płaszczyzną dyskusji ludzi nauki. W tym miejscu chcielibyśmy serdecznie podziękować Autorkom i Autorom. Jesteśmy głęboko wdzięczni za to, że Państwa rozważania pozwoliły godnie uczcić Jego pamięć.

Wojciech Zalewski, Jacek Potulski, Tomasz Snarski

Andrzej Lewna¹

Profesor Jarosław Warylewski

Profesor Jarosław Warylewski urodził się 24 sierpnia 1959 r. w Gdyni. Po ukończeniu II Liceum Ogólnokształcącego im. Adama Mickiewicza w Gdyni oraz Policealnego Studium Turystyczno-Hotelarskiego w 1982 r. rozpoczął studia prawnicze na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego. Dyplom ich ukończenia otrzymał w roku 1987, przygotowując pod kierunkiem swojego wieloletniego mistrza prof. Mariana Cieślaka pracę magisterską na temat: *Teoria kary Fiodora Dostojewskiego – próba określenia*. Po odbyciu rocznej służby wojskowej w latach 1987–1988 (podchorąży rezerwy) rozpoczął pracę jako pracownik naukowo-dydaktyczny w Katedrze Prawa Karnego Materialnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego, z którą pozostał związany przez resztę życia zawodowego. W 1990 r. ukończył pozaetatową aplikację sędziowską oraz zdał egzamin sędziowski, by następnie przez wiele lat poświęcić się praktyce wykonywania zawodu adwokata. W 1997 r., na podstawie rozprawy *Zgoda pokrzywdzonego w polskim prawie karnym*, której promotorem był prof. dr hab. Mirosław Surkont (recenzentami zaś prof. A. Wąsek oraz prof. O. Górniok), uzyskał stopień naukowy doktora nauk prawnych, zaś w 2002 r., w oparciu o dysertację *Przestępstwa seksualne*, Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego nadała Mu stopień naukowy doktora habilitowanego (recenzenci: prof. M. Filar, prof. A. Wąsek, prof. J. Skupiński). Od roku 2004 zajmował stanowisko profesora Uniwersytetu Gdańskiego, zaś po otrzymaniu w 2008 r. z rąk Prezydenta RP Lecha Kaczyńskiego

---

¹ Za pomoc w przygotowaniu niniejszego biogramu należą się podziękowania szeregowi pracowników Katedry Prawa Karnego Materialnego i Kryminologii WPiA UG oraz szerzej – Uniwersytetu Gdańskiego. W szczególności autor pragnie podziękować dr. hab. Jackowi Potulskiemu, prof. UG, oraz dr. Tomaszowi Snarskiemu za ich celne uwagi oraz udostępnienie posiadanych materiałów dotyczących dokonań Profesora, jak również pracownikom Archiwum Uniwersytetu Gdańskiego – dr Monice Płuciennik i dr. Michałowi Juraszkowi, których pomoc przy opracowaniu wykazu dorobku naukowego Profesora okazała się bezcenna.

tytułu naukowego profesora nauk prawnych w 2009 r. objął w macierzystej uczelni stanowisko profesora zwyczajnego.

Na Uniwersytecie Gdańskim Profesor Jarosław Warylewski pełnił liczne funkcje akademickie. Od 2001 r. kierował Katedrą Prawa Karnego Materialnego i Wykonawczego oraz Psychiatrii Sądowej, następnie, po reorganizacji struktury jednostki, od 2013 r. do śmierci pełnił funkcję Kierownika Katedry Prawa Karnego Materialnego i Kryminologii. Od 2002 r. sprawował urząd prodziekana, zaś od 2004 do 2012 r. – dziekana Wydziału Prawa i Administracji UG. W latach 1998–2002 pełnił również funkcję Rzecznika Dyscyplinarnego Uniwersytetu Gdańskiego. Od roku 2004 r. był senatorem UG, członkiem licznych komisji tego organu (Senackiej Komisji ds. Kształcenia oraz Senackiej Komisji ds. Budżetu i Finansów) oraz Uczelnianej Komisji Rekrutacyjnej. Wielokrotnie nagradzany nagrodami indywidualnymi Rektora UG (I i II stopnia) za wybitne osiągnięcia naukowe oraz organizacyjne, jak również za wkład w rozwój Wydziału Prawa i Administracji UG. Był pomysłodawcą utworzenia, a następnie redaktorem naczelnym czasopisma „Gdańskie Studia Prawnicze – Przegląd Orzecznictwa” oraz członkiem Rady Programowej miesięcznika „Edukacja Prawnicza”. W latach 2012–2016 Profesor był również dyrektorem Muzeum Kryminalistyki na Wydziale Prawa i Administracji UG.

Nie do przecenienia pozostaje również aktywność Profesora na forach wykraczających poza Uczelnię, jako członka szeregu krajowych oraz międzynarodowych towarzystw naukowych: Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Karnego – Association Internationale De Droit Pénal (AIDP), International Law Association – Polish Branch (ILA), Stowarzyszenia Prawa Międzynarodowego – Grupa Polska oraz Polskiego Towarzystwa Kryminalistycznego, w którym pełnił On funkcję Członka Rady Naukowej oraz Prezesa Oddziału Gdańskiego. Członek honorowy ELSA Poland (Europejskiego Stowarzyszenia Studentów Prawa) oraz aktywny uczestnik działalności Stowarzyszenia Absolwentów Uniwersytetu Gdańskiego (w 2009 r. uhonorowany medalem tego stowarzyszenia za szczególne zasługi). O uznaniu zarówno dla dorobku naukowego Profesora, jak i Jego zaangażowania w działalność pozaakademicką świadczy fakt powierzenia Mu roli członka Komisji Egzaminacyjnej do spraw aplikacji adwokackich przy Ministrze Sprawiedliwości w latach 2006–2008, jak również Komisji Egzaminacyjnej do spraw aplikacji radcowskiej. Od grudnia 1996 r. do września 2004 r. był współautorem i członkiem zespołu redakcyjnego Systemu Informacji Prawnej LEX, w latach 2005–2006 również wykładowcą Zakładu Prawa Szkoły Policji w Słupsku. Członek Rady Legislacyjnej przy Prezesie Rady Ministrów w latach 2008–2010. Za zasługi w prowadzonej działalności publicznej Profesor Jarosław Warylewski

odznaczony został m.in.: Złotym Krzyżem Zasługi (2013), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (2015), medalem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej za długoletnią służbę (2008) oraz Medalem Prezydenta Miasta Gdańska za czynny udział w miejskim życiu społecznym oraz integrację środowiska absolwenckiego UG.

Na szczególną uwagę zasługuje spuścizna Profesora Jarosława Warylewskiego jako dydaktyka oraz wychowawcy pokoleń studentów i doktorantów². Podręcznik Jego autorstwa: *Prawo karne. Część ogólna* (wydanie 1: 2004), stał się podstawą wykładu kursowego z zakresu prawa karnego materialnego na Uniwersytecie Gdańskim, prowadzonego na studiach dziennych, wieczorowych i zaocznych kierunków prawo, kryminologia oraz administracja, stanowiąc niezwykle obszerne, systemowo ukierunkowane dzieło opisujące ogólne zasady odpowiedzialności karnej w Polsce, a zarazem jedną z najważniejszych publikacji podręcznikowych z zakresu prawa karnego w kraju. Wyrazem zaangażowania Profesora w działalność dydaktyczną oraz w kształcenie kadry naukowej pozostaje fakt, że w trakcie swojej kariery był on opiekunem ponad 300 prac magisterskich, a także promotorem 12 rozpraw doktorskich, recenzentem w 11 przewodach doktorskich i 10 habilitacyjnych, jak również w postępowaniach o nadanie tytułu profesora. Kilkakrotnie pełnił On również funkcję członka sądu konkursowego w prestiżowym konkursie czasopisma „Państwo i Prawo” na najlepsze prace doktorskie i habilitacyjne z dziedziny nauk prawnych.

W swojej niezwykle bogatej pracy naukowo-badawczej Profesor Jarosław Warylewski poświęcał uwagę w pierwszej kolejności dogmatyce prawa karnego materialnego, ze szczególnym uwzględnieniem problematyki przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności, jak również zagadnieniom szeroko rozumianego prawa represyjnego. Jest autorem ponad 100 publikacji naukowych i opracowań o charakterze praktycznym (łącznie około 150 artykułów, glos, recenzji, monografii, podręczników i komentarzy publikowanych m.in. w takich wydawnictwach, jak C.H. Beck, Wolters Kluwer, LexisNexis), w tym fundamentalnych dla rozwoju naukowego Katedry monografii: *Molestowanie seksualne w miejscu pracy* (Sopot 1999), *Przestępstwa seksualne* (Gdańsk 2001), *Przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności. Komentarz* (Warszawa 2001), *Zasady techniki prawodawczej. Komentarz do rozporządzenia* (red. naukowy oraz współautor, Warszawa 2003), *Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych w prawie polskim i europejskim* (publikacja wspólna z dr. hab. J. Potulskim, Bydgoszcz 2006),

---

² Obrazowym przykładem przywiązania uczniów oraz wychowanków do Pana Profesora jako Mistra i Nauczyciela jest wydana w 2021 r. książka T. Snarskiego, *Kościół katolicki wobec kary śmierci. Między prawem a filozofią i teologią*, zadedykowana właśnie Jego pamięci.

Kara. Podstawy filozoficzne i historyczne (Gdańsk 2007). Publikacje te, w tym zwłaszcza monografia habilitacyjna Profesora *Przestępstwa seksualne* oraz *Kara. Podstawy filozoficzne i historyczne*, na stałe wpisały się w kanon najistotniejszych dzieł współczesnej polskiej nauki prawa karnego. Dowodem docenienia zarówno ich wartości, jak i uznania dla całego dorobku Profesora Jarosława Warylewskiego było zaangażowanie Jego osoby w liczne projekty komentarzy do Kodeksu karnego oraz w najbardziej kompleksowe, wydawane obecnie opracowanie karnoprawne: *System Prawa Karnego*, w ramach prac nad którym Profesor pełnił funkcję redaktora tomu 10 – *Przestępstwa przeciwko dobrom indywidualnym*, oraz był autorem rozdziału w tomie 1 serii. Wśród systemowych opracowań z zakresu prawa karnego materialnego na uwagę zasługuje również wkład Profesora Jarosława Warylewskiego w przygotowanie wydanego w roku 2018 tomu 13 *Wielkiej Encyklopedii Prawa*, którego był jednym ze współredaktorów.

Obok monografii oraz dzieł systemowych, w dorobku naukowym Profesora istotne miejsce zajmują również liczne, wielowymiarowe i ponadczasowe analizy dogmatyczne poświęcone przestępczości seksualnej, wśród których wymienić w szczególności należy opracowania, takie jak: *Pornografia dziecięca w świetle prawa krajowego, międzynarodowego i unijnego* („Państwo i Prawo” 2019, z. 9), *Rozmiar, dynamika i struktura przestępczości seksualnej w Polsce, w latach 1989–2017* („Gdańskie Studia Prawnicze” 2019, nr 2), *Inicjowanie procesu karnego w sprawach o przestępstwa seksualne* („Gdańskie Studia Prawnicze” 2003, t. XI), *Odpowiedzialność za molestowanie seksualne w miejscu pracy* („Monitor Prawniczy” 2003, nr 13), *Pornografia w internecie – wybrane zagadnienia karnoprawne* („Prokuratura i Prawo” 2002, nr 4), *Zakaz kazirodztwa w kodeksie karnym oraz w ujęciu porównawczym* („Przegląd Sądowy” 2001, nr 5), *Problematyka przedmiotu ochrony tzw. przestępstw seksualnych* („Państwo i Prawo” 2001, z. 7), *Stanowisko Sądu Najwyższego USA wobec molestowania seksualnego między uczniami (sprawa Davis przeciwko Monroe County Board of Education)* („Przegląd Sądowy” 2000, nr 11–12), *Karalność handlu żywym towarem w świetle nowego kodeksu karnego* („Palestra” 2000, nr 7–8), ale też opracowania poświęcone aksjologii i filozofii prawa karnego: *Filozoficzne podstawy prawa karnego – prolegomena* („Gdańskie Studia Prawnicze” 2007, t. XVIII), czy zagadnieniom części ogólnej, takim jak kontratypy pozaustawowe: *Kontratypy wiosenne* („Palestra” 1999, nr 7–8).

Oddziaływanie autorytetu i myśli twórczej Profesora Jarosława Warylewskiego wykraczało daleko poza środowisko gdańskiej szkoły prawa karnego oraz z pewnością nie pozostawało ograniczone jedynie do dogmatyki tej dziedziny prawa. We wszystkich swoich przedsięwzięciach, zarówno tych akademickich, jak i popularyzatorskich czy publicystycznych, Profesor pozostał zawsze wierny

maksymie *in dubio pro humanitate* – że wszelkie wątpliwości należy rozstrzygać zawsze na rzecz dobra człowieka, co w Jego pracy przekładało się na głębokie przywiązanie do wartości humanizmu w nauce prawa karnego³. Ponadczasowa wartość dorobku Profesora wyraża się w pierwszej kolejności właśnie w podkreśleniu znaczenia ludzkiej godności, którą szanować należy zawsze i bez względu na okoliczności, również w odniesieniu do sprawców najcięższych przestępstw. Z przywiązania do wartości humanizmu wynikał Jego konsekwentny i stanowczy zapal do pogłębionej, krytycznej i wielopłaszczyznowej analizy istniejących instytucji prawa karnego, której zawsze towarzyszyły postulaty niezbędnych zmian, mających uczynić system prawny skuteczniejszym i bardziej ludzkim. Takie same korzenie miał również Jego sprzeciw wobec obserwowanych negatywnych zjawisk polityki karnej: postępującej tendencji do rozszerzania kryminalizacji, wzrostu surowości kar oraz do populizmu penalnego. Ten głos Pana Profesora, jakże aktualny w obecnej rzeczywistości społecznej, pozostaje dziś z nami w Jego twórczości i należy jedynie mieć nadzieję, że niniejsza Księga przyczyni się, choć trochę jeszcze, do jego wzmocnienia.

---

³ Wspomniane aksjologiczne ukierunkowanie działalności naukowej Profesora Jarosława Warylewskiego uwypuklone jest we wspomnieniu na Jego temat autorstwa T. Snarskiego – *idem*, *Wierny sługa dobrego prawa. Profesor Jarosław Warylewski (1959–2020)*, „Rocznik Gdański Gdańskiego Towarzystwa Naukowego” 2020, t. LXXX, s. 238–243.

Wydawnictwo
Uniwersytetu
Gdańskiego

cena: 157,50 zł
(w tym 5% VAT)